

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Manuale Parochorum, Sive Institutiones & Praxes Tum Vitæ, tum Officii Pastoralis

Musart, Charles

Monachii, 1654

Prout est Sacrificium.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41616

tuis eiusmodi dispensationibus ne imponas in tuum lucrum; sordidum hoc est: faciliùs ferrem, si in aliquod opus pium sumptus moderatos pro personæ, & rei conditione iniungas, nec tamen recipies ad manum; sed alteri viro bono committes, ne in suspensionem avaritiæ venias. Quanquam author essem potiùs, si quid in locis, præsertim vbi ea præcepta minùs seruantur, exigendum sit pro præcepto opere, preces aliquas, aut pia opera alia, quàm pecuniam exigas, vt libertati saltem frœnum aliquod iniiciatur.

C A P V T IV.

Institutiones & industriæ circa Sacrificium, & Sacramentum Eucharistiæ.

S E C T I O I.

Circa Sacrificium.

N V M: I.

De obligatione ad Sacrificandum.

G 5**Sic**

Sic vitam institue, vt quotidie Missam celebrare possis; teneris sanè sapiùs, quàm alii, Dominicis saltem, & festis diebus, quibus parochiani audire obligantur: itaque per alium providebis, si ipse sacrificare non poteris: imò etiam aliis quibusdam diebus Missam facies, si fundationes id requirere, vel ex tabulis Ecclesiæ, vel aliunde cognoueris; præterea toties, quoties mos benedicendi in nuptiis, aut sepeliendi mortuum id ab officio postulat. Horam Missæ ordinariam, præsertim diebus Dominicis, & Festis, ne facile immutes, nisi præmonito populo; alioquin oriuntur turbationes, & iustæ nonnunquam querelæ.

Antequam accedas ad Altare, si conscius sis tibi peccati mortalis, quantumcunque tibi contritus videaris, priùs confitere, ex Tridentino præcepto, si adsit copia confessarii, id est, si habere, aut adire sine graui incommodo possis: alioqui si necessitas vrget,
conte-

conteraris saltem; & deinde quàm primum confitearis.

NVM: II.

Pro quo Parochus debeat offerre Sacrificium?

TRidentinum sess. 23. de reform. cap. 1. docet, eos, quibus cura animarum commissa est, teneri pro suis ouibus Sacrificium offerre. Quare, ut minimùm in Sacrificio orare pro tuo grege memineris, præsertim cum necessitates tum priuatæ, tum publicæ exigunt. Præterea si titulus fundationis beneficii tui singulares Missas ad intentionem fundatorum postulet, fideliter exsolues, præsertim si fructus sint opimi, & huic oneri pares. Pro reliquis Missis, quæ tibi liberæ sunt, accipere poteris stipendium, lege vel consuetudine iustum: caue hinc tamen sordiciem; qualis est non nullorum, qui cum stipendium consu- maius à liberali donatore accep-

eam Missam per alium procurant pretio consueto, reliquum verò sibi seruant; sapit enim hoc nescio quid nundinationis, & audio fuisse aliquando prohibitum: multò magis caue; ne pro vnâ Missâ, cuius iustum stipendium acceperis, pro eâdem ab alio aliquid recipias: hoc dolosum est, quicquid aliqui olim in contrarium senserint.

N V M: III.

Quoties in die, & quâ horâ celebrandum?

SÆpius quàm semel intra diem non licet ordinariè: licet tamen in Natali Domini, semel mediâ nocte, iterum in aurorâ, tertio de die: etsi priuatus Sacerdos non teneatur, nisi ad vnâ ex tribus, & illas legere possit tempore sibi commodiore: tu Paroche, quia publicam Ecclesiæ personam agis, tres leges, & quidem suis competentibus horis, vt populo commodes,

modes, nisi ratio, aut causa iusta te excuset.

Præterea si plures Parochias administras, quibus vnâ missâ satisfacere non possis; sæpius inter diem celebrare poteris, si mos ferat, aut Episcopus consenserit. Referuntur quidem alii casus, quibus liceat Parocho celebrare in die pluries, verùm vix vsus iam permittit. Porrò cùm sæpius celebrandum est, purificatio calicis in primâ missâ post sumptum Sanguinem non erit sumenda, ne sequentem missam celebres non ieiunus; sed in vase, & loco honesto reserua, vt in alterâ missâ, sumpto Sanguine, adhuc ieiunus sumas. Vt autem serues consecrandum Vinum purificati calicis in missâ alterâ, aliqui probant, quia faciunt; ego non facillè facerem: tum quia digitos eo vino ablueris, cùm fundetur in calicem, tum quia in calice ferè semper aliquid consecrati liquoris adhæret, quod vino affuso permisce-

tur : non licet autem , certè non decet, verba consecrationis proferri in materiam partim consecratam , partim non consecratam. Ob hanc causam in Natali Domini duarum priorum missarum ablutionem effundo in alium calicem ; in tertiâ missâ post sumptionem Sanguinis vinum illud purificationis calicis sumo. Suadeo tibi idem. Sunt tamen , qui primæ missæ purificationem in secundâ consecrent , & ita deinceps ; quod minùs probo : vt autem purificationes illæ populo pro ablutione distribuantur , aut in sacrarium proiciantur , improbo , ob reuerentiam sanguinis , si fortè , vt fit , infuso vino sit admixtus.

Quod ad horam sacrificandi attinet , ordinaria est sub auroram , id est , sequi hora ferè ante solis ortum , vt saltem tunc finias ; itaque incipere ferè poteris duabus horis ante orientem solem ; etiam tempestiuùs , si mos ferat , pro famulis , operariis , itinerantibus.

Imò

Imò si deesset hostia pro communicando infirmo moribundo, quia moram non pateretur, non video, cur ante duas horas solis orientis non possis succurrere necessitati infirmi. Permittit Victoria & Layman, si opus sit, etiam mediâ nocte: non licet consecrare extra Missam, aut sine veste vllâ Sacerdotali, ne quidem pro Viatico, aut certè saltem non nisi in vrgentissimo aliquo casu. Finiri autem debet Missa ad meridiem, nisi grauis causa permittat differri vlteriùs ad vnam horam. Legisse Primam ante sacrificium diligentia est, non præcepti, imò matutinum, & laudes præmississe laudaberis; non peccabis, si postponas missæ, præsertim si causa rationabilis suadeat. Consulo, vt pridie ad horam 4. pomeridianam Matutinum, & Laudes, Matutinum saltem persoluas: vt sis die sequenti ad reliqua munia Parochialia expeditior, similémque ob causam, vt manè totum officium diei expleas,

160 *Institutionum Pastoralium*
expleas, si meritò times, ne reliquus
dies te aliis grauius impeditum deti-
neat.

NVM: IV.

Sacrificaturus sis ieiunus.

ECclesiæ hoc præceptum est, &
strictum, & stricti ieiunii: ut à
mediâ nocte nihil cibi, potusue sum-
pseris: postulat id tanti Sacramenti
reuerentia. Excusabere, si necessitas
incumberet perficiendi Sacrificium,
quod alius vel post Canonem; vel
multò maximè post consecrationem
ante consumptionem complere non
potuit, neq; alius adesset ieiunus, qui
id posset; aut si (quod facillè non acci-
det) hostia nulla esset cōsecrata, & dan-
dum esset viaticum moribundo, neq;
aliter succurri ei posset; sunt, qui per-
mittant non ieiunum sacrificare pro
communicando tali infirmo; sed alii
meliùs negant, quòd illi aliunde con-
suli possit, tum confessione sacrâ, tum

extre-

extremâ vñctione : vt non videatur
necessitas non ieiunum, sicut neque
extra Missæ sacrificium consecrare. Id
ne tibi contingat, prouidebis, vt in py-
xide, aut intra corporale loco decenti,
& nitido religiosè asserues hostias ali-
quot consecratas, pro communicandis
moribundis, habitâ ratione multitu-
dinis tui gregis : attende præterea, ne
locus, vbi asseruas, pateat animalcu-
lis, aut sordibus : quare lustra subinde,
& cùm aduerteris aliquam ex reserua-
tis tempore, vel alio vitio corruppi,
sume ieiunus, quod commodè fiet in
sacrificio ante purificationem Calicis,
& nouas consecra. Decet porrò ad
locum, vbi asseruantur, lucere lam-
padem ; quam in rem, si Ecclesiæ æra-
rium non suppetit, vide, an colligere
annuatim aliquam pecuniam emendo
oleo possis : tanti non erunt sum-
ptus, tantum verò est hoc
Sacramentum.

NVM :

*De intentione consecrãdi, præsertim quoad
minores hostias pro communica-
turis.*

Quoad primariam sacrificantis
Hostiam consecrandam, facile est
negotium: nam sufficienter intendis
eam consecrare, eo ipso, quòd te ad
Sacrificium accingis, aut ad altare ac-
cedis, & rem sacram inchoas; neque
difficultas est, si etiam tum cogitaue-
ris, & intenderis, si quæ apponentur
minores, eas vnà consecrare, modò
tempore consecrationis tibi sint mo-
raliter præsentis; suadeo tamen, vt in-
tentionem in animo renoues: cùm iam
iamque es consecraturus, super cor-
porale honoris causâ, & super aram
sacrificii locari decet: si in pyxide sint,
expedit cooperulum tempore con-
secrationis remoueri: id tamen non est
necesse, cùm præsentis fiant per pyxi-
dem, in quâ continentur: secus est, si
in

in Tabernaculo tunc essent inclusæ: non enim Tabernaculum censetur vas continens, sed arcula occludens.

Si deferantur ad altare minores post oblationem primariæ hostiæ, non est necesse repetere verbaliter oblationem, modò intendas earum consecrationem; etsi alii tunc eas recusent admittere, saltem cùm nulla est necessitas communicaturis: procurandum verò est, vt minores illæ, quæ consecrandæ erunt, nitidæ sint, integræ, & à minutiis diligenter expurgatæ, ne post consecrationem particulæ facilè decidant, aut dispareant. Non placet cum hostiis minoribus iam antea consecratis alias non consecratis in pyxidem coniici, & ita permixtas consecrari: tum quòd sacras non sacris attingi, & permisceri indecens, tum quia non satis tutum formam consecrationis proferri vnâ vice in materiam consecratam, & non consecratam; cùm non consecratæ à consecratis,

tis,

164 *Institutionum Pastoralium*
tis, quibus permixtæ sunt, sensu discerni nequeunt. Pyxis, aut Ciborium sacris hostiis non ita ad summum impleantur, ut facile inter communicandum excidere, aut efflari possint: eandem ob causam ne plures in patenâ feras, alios communicaturus. Perplexitas incidit nonnullis circa guttas vini, quæ vel extra, vel intra cuppam calicis adhærent discontinuæ ab aliis: similiter de particulis panis, quæ sunt à continuo seiunctæ, an consecratæ sint ex intentione generali priori; & an consecratæ censi debeant, si de intentione non constet: primò non decet intentionem ferri circa particulas ab hostiis integris discontinuas, aut guttas vini extra cuppam Calicis adhærescentes: cum enim sit periculosum, ne eiusmodi particulæ, aut guttulæ excidant, non videtur id conforme menti Ecclesiæ. Si tamen intendis consecrare, consecrasti: consultius esset ante consecrationem detergere.

gere. De guttis intra cuppam, nisi eas consecrare expressè intenderis, maior est dubitandi causa, quia videtur conforme menti Christi, & Ecclesiæ: vt per pronomen *Hic* in consecratione, id totum intelligatur, quod est in Calice consecrabile: saltem nisi restrinxis mentem ad solum id, quod in Calice continetur per modum continui. Ego intendo circa contentum in Calice me conformare menti CHRISTI, & Ecclesiæ. Si mecum sentias, extricabis te eâ molestiâ: quidquid sit, particulas eiusmodi, & guttas simul cum aliis consecratis ante purificationem Calicis sume, ad maiorem cautelam.

NVM: VI.

Quid agendum cum minutis particulis consecratis.

SI eiusmodi fragmenta consecrata compareant adhuc ieiuno, constat sumenda esse ante purificationem cali-

cali-

calicis, vel saltem cum illâ : si modò sint consecrata in tuo Sacrificio ; eodem enim pertinent. Sed quid ages, si vel iam ieiunus, sumptâ purificatione, non sis; vel certè deprehendas, esse particulas alterius Sacrificii antea completi? Si adhuc es ieiunus, etsi alterius sint Sacrificii, sume, ne malè pereant: si verò sint tui Sacrificii, etiam sume, quamuis iam non sis ieiunus; modò ab altari necdum recesseris, imò licèt interim populum aliquamdiu communicaueris : censetur enim adhuc persistere idem Sacrificium : quòd si verò prioris Sacrificii fuerint, neq; sis ieiunus, ne sume : sicut neque, licèt tui sint Sacrificii, si ab altari recesseris.

Quid ergo cum his agam? inquit: reconde sacro loco in tutum, donec in alio Sacrificio, à te, vel ab altero ieiunio sumi possint : si tamen tam minutulæ essent particulæ, vt asseruari sine periculo minimè possint, sume etiam non ieiunus, ne malè pereant.

Si

Si quando dubium incidat, sintne tui, an prioris Sacrificii, reputa pro tuis: non enim est suspicandum alterum neglexisse, nisi constet. Cum communicandus est populus, id facies ante sumptam purificationem calicis: nam cum remansurus sis ieiunus, eiusmodi particulas quascunque sumere poteris, sicut fit, cum ciborium à minutis eiusmodi particulis expurgandum erit.

NVM: VII.

De interruptione Missæ.

Sacrificium inchoatum interrumpi fas non est, nisi graues causæ excusent: excusant aliquæ: si ante oblationem superueniat Episcopus, vel vir Princeps, vel multitudo iter facientium die, quo ad Missam obligantur, potes ab initio repetere, vt integram audiant: si ab altari euoceris ad Baptismum, aut Sacramentum Poenitentiae, aut Viaticum conferendum ei, qui

168 *Institutionum Pastoralium*
qui periclitatur, neq; periculum moram patiatur, relinque Sacrificium, etiam peractâ consecratione, & quò necessitas vocat, propera: monebis tamen populum de causa, ne offendatur, & statues ad altare, qui obseruet, ne quod Eucharistiæ periculum interim creetur. Usus quoque fert, ut post Euangelium concio interponi possit ante oblationem: interim depositâ Casulâ, operam dare potes confessionibus audiendis, non procul ab altari: extra concionem verò cum sacrificas, ne permittas te interpellari cuiusquam confessione, nisi necessitas imperet; quia præterquâ quòd interrompere Missam indecens est, fortè diutius te poenitens detinebit, quàm velles cum aliorum offensione.

NVM: VIII.

De quibus monendus populus pro Concione, & de Quæstuariis, externisue Sacerdotibus.

Denu-

Denuuntianda erunt festa , & ieiunia , quæ intra hebdomadam incident, itémque si quæ publicæ preces, aut processiones instituendæ , si quæ alia Episcopi, vel Pontificis iussu euulganda, si publicandæ indulgentiæ , & alia eiusmodi. Bannorum præterea nuptialium proclamationes faciendæ : vt si quæ impedimenta aliqui nôrint, tempestiuè deferant. Res inuentas, aut perditas publicari in concione non probo, multò minùs venditiones, aut locationes domorum : ad ianuam templi ista decentiùs remittuntur : nisi res sacræ inuentæ, aut perditæ sint, aut venditiones, locationesue sint rerum, ad Ecclesiam pertinentium. Pium verò est, pias causas, moribundos, & mortuos populi precibus commendare, eleëmofynis verò pauperes, præsertim quidem Parochianos; sed eos etiam, qui aliunde veniunt, modò de suâ paupertate, & probitate testimonium exhibuerint : si exhibere non

H

pos-

170 *Institutionum Pastoralium*
possint, permitti saltem pro necessa-
rio victu mendicare tanquam pere-
grinos, modò se expediant, neque vi-
uant improbè. Quæstuariis attende,
litteras subinde falsas proferunt, fictis
nonnunquam nominibus, & sigillis:
prætendunt interim piissimas causas
pro vastato, aut incenso monasterio,
pro extruendo hospitali, pro redi-
mendis captiuis ex Turciâ, aut trire-
mibus: caue, ne tibi imponant: caue
etiam, ne omnes repellas: loca, tem-
pora, & quæ ratio dictat, expende, ne
aut veri pauperes mendaciis aliorum
defraudentur, aut quia aliqui deci-
piunt, innocentes ob aliorum impro-
bitatem luant. Ordines Mendicantes
cùm post messem, vel vindemiam eleē-
mosynas collecturi veniunt, vbi Epi-
scopi consensus, aut consuetudo fert,
beneuolè admitte, imò etiam commen-
da. Eos, qui inter mendicandum Ima-
gines, aut Reliquias exosculandas po-
pulo obtrudunt, aut Reliquias, &
qual-

quas
tando
citiùs
in rel
ad M
inger
fui fac
te; n
dente
esse c
hibuer

Da
CV
calix,
nis, i
Sacrif
quâ ra
accide
Roma
ficare,
occurr

quasdam superstitiosas preces vendi-
tando pietatem quæstum faciunt, citò
citiùs exesse iube. Sacerdotes, qui siue
in religioso, siue sæculari habitu, se
ad Missam faciendam in tuâ Parochiâ
ingerunt, sine literis testimonialibus
sui sacerdotii, & probitatis ne admit-
te; nisi ex aliis circumstantiis pru-
denter, & Sacerdotes, & probæ vitæ
esse cognôris. Episcopi pridem pro-
hibuerunt.

NVM: IX.

De requisitis ad celebrationem.

Cuiusmodi debeat esse altare, qui-
bùsque rebus instructum, qualis
calix, patena, corporale, vinum, pa-
nis, in quibus vestibus fieri oporteat
Sacrificium, qui ritus adhibendi, &
quâ ratione supplendi defectus, si qui
acciderint, exactè præscribit Missale
Romanum. Sine sacris vestibus sacri-
ficare, piaculum est, neque facilè casus
occurret, quo id liceat. Denique in iis,

H 2

quæ

172 *Institutionum Pastoralium*
quæ in Missali præscribuntur, apprimè
sis versatus. Lege, relege: ea verò,
quæ i. p. c. 6. te monui circa templi,
altarium, vasorum, vestium, cetera-
rumq; rerum sacrarum munditiam, ac-
nitorem, sanctè observa.

SECTIO II.

De Communione populi ge-
neratim.

NVM: X.

*De pueris & rudibus ad sacram commu-
nionem parandis, & instruendis.*

EXpedit plurimùm, vt vel anno
ineunte, vel sub initium quadra-
gesimæ cum Ædituo, aut viro alio
gravi singulas ædes Parochianorum
tuorum obeas, & catalogum confi-
cias tum eorum, qui aliquando com-
municarunt; vt, an satisfaciant præ-
cepto comunionis Paschalis, rationem
inire possis: tum eorum, qui necdum
quidem ad sacram mensam accesser-
unt; videntur tamen reddi posse ca-
paces,